

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

7. září 2006 *

Ve věci C-484/04,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES, podaná dne 23. listopadu 2004,

Komise Evropských společenství, zastoupená G. Rozetem a N. Yerrell, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, původně zastoupenému M. Bethellem, poté E. O'Neill, jako zmocněnci, ve spolupráci s K. Smithem, barrister,

žalovanému,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, S. von Bahr, A. Borg Barthet, U. Löhmus a A. Ó Caoimh (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. ledna 2006,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 9. března 2006,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr určil, že Spojené království Velké Británie a Severního Irska tím, že na pracovníky, jejichž pracovní doba se částečně neměří nebo není předem určena nebo si ji může určit pracovník sám, použilo odchylku stanovenou v čl. 17 odst. 1 směrnice Rady 93/104/ES ze dne 23. listopadu 1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. L 307, s. 18; Zvl. vyd. 05/02, s. 197), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/34/ES ze dne 22. června 2000 (Úř. věst. L 195, s. 41; Zvl. vyd. 05/04,

s. 27, dále jen „směrnice 93/104“) a tím, že nepřijalo opatření nezbytná k provedení práv pracovníků na doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z uvedeného čl. 17 odst. 1 a z článku 249 ES.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 2 Podle svého čl. 1 odst. 1 stanoví směrnice 93/104 minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví pro úpravu pracovní doby.

- 3 Články 3 a 5 této směrnice, které se nacházejí v jejím oddíle II, upravují minimální doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu pracovníků. Členské státy jsou tak povinny přijmout nezbytná opatření k zajištění toho, aby každý pracovník měl nárok na minimální denní odpočinek po dobu jedenácti po sobě jdoucích hodin během 24 hodin (článek 3) a za každé období sedmi dnů na minimální nepřetržitý odpočinek v délce 24 hodin a navíc jedenáctihodinový denní odpočinek stanovený v článku 3 (čl. 5 odst. 1).

- 4 Podle čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104:

„Při dodržování obecných zásad ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků se členské státy mohou odchýlit od článků 3, 4, 5, 6, 8 a 16, pokud se vzhledem ke zvláštní povaze dotyčných činností délka pracovní doby neměří nebo není předem určena nebo si ji mohou určit sami pracovníci [...]"

- 5 Podle čl. 18 odst. 1 písm. a) této směrnice byly členské státy povinny přijmout právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 23. listopadu 1996.

- 6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. L 299, s. 9; Zvl. vyd. 05/04, s. 381) nahradila od 2. srpna 2004 směrnicí 93/104. Nicméně předmětem nesplnění povinnosti uplatňovaného Komisí je posledně uvedená směrnice, která platila v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku.

Vnitrostátní právní úprava

- 7 Nařízení o pracovní době z roku 1998 (Working Time Regulations 1998), ve znění platném v roce 1999, (dále jen „WTR“) stanoví ve svém článku 10, který provedl článek 3 směrnice 93/104, že každý dospělý pracovník má během každých dvacetičtyř hodin nárok na minimální odpočinek trvající jedenáct po sobě jdoucích hodin.

- 8 Článek 11 WTR, který provádí článek 5 uvedené směrnice, stanoví, že s výhradou ustanovení odstavce 2 tohoto článku má každý dospělý pracovník za každé období sedmi dnů nárok na minimální nepřetržitý odpočinek v délce dvacetičtyř hodin.

9 Článek 20 odst. 2 WTR zní takto:

„Jestliže se část pracovní doby pracovníka měří nebo je předem určena nebo si ji nemůže pracovník určit sám, nicméně zvláštní povaha dotyčných činností je taková, že, aniž by to vyžadoval zaměstnavatel, může pracovník vykonávat práci, jejíž délka se neměří nebo není předem určena nebo si ji může pracovník určit sám, použije se čl. 4 odst. 1 a 2 a čl. 6 odst. 1, 2 a 7 pouze na tu část jeho práce, která je měřena nebo předem určená nebo si ji pracovník nemůže určit sám.“

10 Za účelem ulehčení porozumění WTR zaměstnavateli a pracovníky vydalo Department of Trade and Industry (ministerstvo obchodu a průmyslu) průvodce obsahujícího soubor pokynů týkajících se různých ustanovení uvedeného nařízení (dále jen „pokyny“).

11 Podle některých pododstavců oddílů 5 a 6 pokynů „zaměstnavatelé musí zabezpečit, že si pracovníci mohou svůj odpočinek vybrat, nejsou ale povinni ověřovat, že tak skutečně učiní.“

Postup před zahájením soudního řízení

12 Dne 21. března 2002 zaslala Komise podle článku 226 ES Spojenému království výzvu dopisem, ve které mu vytýká, že nesprávně provedlo články 3, 5, 8 a čl. 17

odst. 1 směrnice 93/104. Orgány Spojeného království odpověděly dopisem ze dne 31. května 2002.

- 13 Vzhledem k tomu, že Komise s touto odpovědí nebyla spokojena, zaslala dne 2. května 2003 Spojenému království odůvodněné stanovisko a vyzvala tento členský stát k přijetí opatření nezbytných k tomu, aby splnil povinnosti plynoucí ze směrnice 93/104 ve lhůtě dvou měsíců od oznámení tohoto stanoviska.
- 14 Dopisem ze dne 30. června 2003 odpověděly orgány uvedeného členského státu na odůvodněné stanovisko a uvedly, že změna výpočtu hodin noční práce pracovníků podle článku 8 směrnice byla zveřejněna, zdůrazňujíc zejména skutečnost, že vnitrostátní opatření, kterými se směrnice provádí, včetně pokynů, týkající se čl. 17 odst. 1, 3 a 5 této směrnice jsou s ní v souladu.
- 15 Za těchto okolností se Komise rozhodla podat projednávanou žalobu.

K žalobě

K prvnímu žalobnímu důvodu týkajícímu se odchylky stanovené v čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104

- 16 Svým prvním žalobním důvodem Komise uplatňuje, že čl. 20 odst. 2 WTR překračuje meze odchylky stanovené v čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104. Tato odchylka

totiž platí jen pro pracovníky, jejichž celková pracovní doba se neměří nebo není předem určena nebo si ji mohou určit sami pracovníci. Komise však konstatuje, že WTR pro případy, ve kterých je pracovní doba pracovníka jen z části měřena, předem určena nebo si ji může pracovník určit sám, stanoví, že ustanovení týkající se týdenní pracovní doby a noční práce platí jen pro tu část práce, která je měřena, předem určena nebo si ji nemohou určit sami pracovníci.

- 17 Spojené království ve své žalobní odpovědi uvádí, že již tento žalobní důvod dále nezpochybňuje a zavazuje se sporné ustanovení WTR zrušit. Při jednání uvedlo, že nařízení, kterým se mění čl. 20 odst. 2 WTR, vstoupí v platnost dne 6. dubna 2006.
- 18 Ve své replice Komise tvrdí, že Spojené království ještě nepřijalo nezbytná opatření k zajištění souladu vnitrostátní právní úpravy s čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104 a předmět její žaloby proto zůstává nezměněn.
- 19 Je třeba poukázat na to, že podle ustálené judikatury se existence nesplnění povinnosti musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku, a že změny, ke kterým došlo následovně, nemohou být Soudním dvorem brány v úvahu (viz zejména rozsudky ze dne 18. listopadu 2004, Komise v. Řecko, C-420/02, Sb. rozh. s. I-11175, bod 23, a ze dne 14. července 2005, Komise v. Německo, C-433/03, Sb. rozh. s. I-6985, bod 32).

- 20 Pokud jde o dosah odchylky upravené v čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104, ze samotného znění tohoto ustanovení vyplývá, jak Komise právem uplatňuje, že toto platí jen pro pracovníky, jejichž celková pracovní doba se vzhledem k povaze vykonávané činnosti neměří nebo není předem určena nebo si ji mohou určit pracovníci sami.
- 21 V projednávané věci je nesporné, že v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku Spojené království nepřijalo opatření nezbytná pro zajištění souladu s uvedeným ustanovením, takže první žalobní důvod Komise musí být považován za opodstatněný.

K druhému žalobnímu důvodu týkajícímu se pokynů a dob odpočinku stanovených v člancích 3 a 5 směrnice 93/104

K přípustnosti

- 22 Spojené království má za to, že druhý žalobní důvod Komise je nutno odmítnout jako nepřipustný. Uplatňuje jednak to, že Komise v odůvodněném stanovisku omezila svoje výhrady pouze na pokyny, zatímco žaloba takového omezení neobsahuje, jelikož se týká neexistence vhodných opatření k zajištění úplného a účinného provedení směrnice 93/104, čímž překračuje rozsah odůvodněného stanoviska.

- 23 Kromě toho Spojené království považuje dovolávání se porušení všeobecné povinnosti, která je členským státům uložena na základě čl. 249 třetího podstavce ES za nedostatečný argument v případě, kdy mělo být namítáno nesprávné provedení dotčené směrnice. Komise musí jednoznačně a bod po bodu určit každou oblast, ve které jsou opatření přijatá členským státem nedostatečná pro zabezpečení správného provedení dotčené směrnice.
- 24 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury má postup před zahájením soudního řízení za cíl dát dotčenému členskému státu příležitost jednak splnit své povinnosti, které pro něj vyplývají z práva Společenství, a jednak užitečně uplatnit důvody na jeho obranu proti výtkám Komise (viz zejména rozsudky ze dne 10. května 2001, Komise v. Nizozemsko, C-152/98, Recueil, s. I-3463, bod 23, a ze dne 10. listopadu 2005, Komise v. Rakousko, C-29/04, Sb. rozh. s. I-9705, bod 25).
- 25 Z toho zaprvé vyplývá, že předmět žaloby podané na základě článku 226 ES je vymezen postupem před zahájením soudního řízení stanoveným v tomto ustanovení, a že v důsledku toho se musí žaloba zakládat na stejných výtkách jako odůvodněné stanovisko (viz zejména rozsudek Komise v. Rakousko, uvedený výše, bod 26). Tento požadavek nicméně nemůže vést až k vyžadování dokonalé shody ve všech případech mezi zněním vytýkaných skutečností ve výroku odůvodněného stanoviska a návrhovými žádáními v žalobě, pokud předmět sporu, tak jak byl vymezen v odůvodněném stanovisku, nebyl rozšířen nebo změněn (viz rozsudek ze dne 7. července 2005, Komise v. Rakousko, C-147/03, Sb. rozh. s. I-5969, bod 24).
- 26 Zadruhé, odůvodněné stanovisko musí obsahovat souvislé a podrobné vylíčení důvodů, které vedly Komisi k přesvědčení, že dotčený stát nesplnil některou z povinností, které pro něj vyplývají z práva Společenství (viz zejména rozsudky ze

dne 15. ledna 2002, Komise v. Itálie, C-439/99, Recueil, s. I-305, bod 12, a ze dne 10. listopadu 2005, Komise v. Rakousko, uvedený výše, bod 27).

- 27 V projednávaném případě jasně vyplývá jak z odůvodněného stanoviska, tak i z návrhu na zahájení řízení podaného Komisí, že se její druhý žalobní důvod týká zachování výslovné instrukce adresované zaměstnavatelům ve formě pokynů, kterou je jim sděleno, že nemusí zajistit, že pracovníci své doby odpočinku skutečně vyberou. Za těchto okolností se Komise domnívá, že Spojené království nepřijalo všechna opatření nezbytná pro dosažení cíle směrnice 93/104.
- 28 Předmět žaloby, který byl jasně vymezen, se během řízení nezměnil a první námitka nepřipustnosti vznesená Spojeným královstvím musí být proto zamítnuta.
- 29 Co se týče argumentu Spojeného království vycházejícího z toho, že odvolání na čl. 249 třetím pododstavci ES nepostačuje k prokázání nesprávného provedení směrnice 93/104, je třeba připomenout, že druhý žalobní důvod Komise se netýká nesprávného provedení samotných článků 3 a 5 této směrnice, nýbrž existence vnitrostátních opatření ve formě pokynů, které by mohly vybízet k praxi, která není slučitelná s ustanoveními této směrnice o právu pracovníků na doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu, přičemž tento žalobní důvod vyplývá jednoznačně ze znění odůvodněného stanoviska a žaloby.
- 30 V projednávaném případě přitom vyplývá jak z postupu před zahájením soudního řízení, tak i z řízení před Soudním dvorem, že Spojené království mohlo v plném

rozsahu uplatnit svoje argumenty na obranu proti výtkám Komise k tomuto bodu, protože tyto byly dostatečně podrobně vysvětleny, aby ně bylo tomuto členskému státu umožněno užitečně odpovědět. Skutečnost, že se Komise rozhodla založit svůj druhý žalobní důvod pouze na čl. 249 třetím pododstavci ES, a ne na článcích 3 a 5 směrnice 93/104, které jsou nepřímo dotčenými ustanoveními směrnice, jejichž formální provedení ve WTR však jako takové není předmětem žaloby Komise, nemůže vést za těchto okolností k nepřipustnosti druhého žalobního důvodu Komise.

- 31 Druhou námitku nepřipustnosti vznesenou Spojeným královstvím je proto nutno zamítnout a za těchto podmínek musí být druhý žalobní důvod Komise prohlášen za přípustný.

K věci samé

- 32 Komise má za to, že pokyny podporují a vybízejí k praxi porušující povinnosti plynoucí ze směrnice 93/104. Zaměstnavatelé jsou informováni, že nemusí zajistit, aby pracovníci skutečně požádali a vybrali si doby odpočinku, na které mají nárok, nýbrž se musí jen postarat o to, aby v tom nebylo bráněno těm, kteří si chtějí tyto doby vybrat. Komise tvrdí, že tento výslovný příkaz adresovaný zaměstnavatelům prostřednictvím pokynů je odrazuje od toho, aby zajistili, že zaměstnancům budou poskytnuty minimální doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu stanovené uvedenou směrnicí.

- 33 Spojené království má za to, že pokyny v žádném případě nevybízejí k nerespektování vnitrostátních předpisů provádějících směrnici, nýbrž zdůrazňují povinnost zaměstnavatele zajistit, aby si pracovníci mohli vybrat doby odpočinku, na které mají nárok, přičemž v tomto ohledu současně uznává zjevné hranice odpovědnosti zaměstnavatelů. Tito nesmí jednat způsobem, který by bránil pracovníkům vybrat si doby odpočinku, na které mají nárok, například ukládáním pracovních povinností neslučitelných s takovým odpočinkem.
- 34 Spojené království uplatňuje, že výklad směrnice 93/104, podle kterého směrnice od zaměstnavatelů požaduje nejen to, aby umožnili pracovníkům vybrat si stanovené doby odpočinku, nýbrž zavazuje zároveň zaměstnance vybrat si tyto doby odpočinku, nevyplyvá z žádné jazykové verze této směrnice a je vzhledem k nejistotě v souvislosti s rozsahem opatření, které by musely zaměstnavatelé přijmout a k okolnostem, za kterých by bylo možno posoudit, zda byl odpočinek vhodně zařazen, neuskutečnitelný a nejasný.
- 35 Pokud jde o cíl, který směrnice 93/104 sleduje, je nutné připomenout, že z článku 118a Smlouvy o ES (články 117 až 120 Smlouvy o ES byly nahrazeny články 136 ES až 143 ES), který je právním základem uvedené směrnice, z prvního, čtvrtého, sedmého a osmého bodu odůvodnění uvedené směrnice, z Charty Společenství o základních sociálních právech pracovníků přijaté na zasedání Evropské rady ve Štrasburku dne 9. prosince 1989, zmíněné v článku 136 ES a jejíž odstavec 8 a odstavec 19 první pododstavec jsou připomenuty ve čtvrtém bodě odůvodnění uvedené směrnice, jakož i ze samotného znění čl. 1 odst. 1 uvedené směrnice vyplývá, že jejím cílem je stanovení minimálních požadavků určených ke zlepšení životních a pracovních podmínek pracovníků pomocí sblížení vnitrostátních právních předpisů týkajících se zejména délky pracovní doby (viz zejména rozsudky ze dne 26. června 2001 BECTU, C-173/99, Recueil, s. I-4881, bod 37, a ze dne 1. prosince 2005, Dellas a další, C-14/04, Sb. rozh. s. I-10253, bod 40).

- 36 Podle týchž ustanovení směřuje uvedená harmonizace na úrovni Společenství v oblasti úpravy pracovní doby k zaručení lepší ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků tím, že jim dává nárok na minimální, zejména denní a týdenní, doby odpočinku, jakož i na přiměřené přestávky na odpočinek, a tím, že stanoví maximální hranici 48 hodin pro průměrnou délku pracovního týdne, přičemž ohledně této maximální hranice je výslovně upřesněno, že se do ní započítávají přesčasy (viz výše uvedené rozsudky BECTU, bod 38, a Dellas a další, bod 41).
- 37 Podle ustanovení článků 3 a 5 směrnice 93/104 jsou členské státy povinny přijmout nezbytná opatření k zajištění toho, aby každý pracovník měl nárok na minimální denní odpočinek po dobu jedenácti po sobě jdoucích hodin během 24 hodin a za každé období sedmi dnů na minimální nepřetržitý odpočinek v délce 24 hodin a navíc jedenáctihodinový denní odpočinek stanovený podle článku 3. Pokud jde o poskytnutí tohoto práva na doby odpočinku ukládají tato ustanovení členským státům jasné a jednoznačné povinnosti spočívající v dosažení určitého výsledku.
- 38 Kromě toho s ohledem jak na znění uvedené směrnice, tak na její účel a systém, různé požadavky, které stanoví v oblasti minimální doby odpočinku, jsou obzvláště důležitými pravidly sociálního práva Společenství, z nichž má mít prospěch každý pracovník, jelikož jsou minimálním požadavkem nutným k zajištění ochrany a bezpečnosti jeho zdraví (viz rozsudky BECTU, uvedený výše, body 43 a 47; ze dne 5. října 2004, Pfeiffer a další, C-397/01 až C-403/01, Sb. rozh. s. I-8835, bod 100, jakož i Dellas a další, uvedený výše, bod 49).
- 39 Jak ze samotného znění článků 3 a 5 směrnice 93/104, tak i z osmého bodu odůvodnění této směrnice, podle kterého musí mít pracovníci nárok na minimální

doby odpočinku, z cílů sledovaných touto směrnicí uvedených v bodech 35 až 38 tohoto rozsudku a ze systému, který tato směrnice vytvořila, tudíž vyplývá, že pracovníci musí mít skutečný prospěch z doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu stanovené touto směrnicí.

- 40 Je totiž nezbytné, aby užitečný účinek práv udělených pracovníkům směrnicí 93/104 byl zcela zajištěn, což nutně zahrnuje povinnost členských států zaručit dodržení všech minimálních požadavků stanovených uvedenou směrnicí, včetně práva na skutečný odpočinek (rozsudek Dellas a další, uvedený výše, bod 53). Tento výklad je totiž jediným, který je v souladu s cílem uvedené směrnice, kterým je zajištění účinné ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků tím, že jim budou skutečně poskytnuty minimální doby odpočinku, na které mají nárok (viz rozsudek ze dne 9. září 2003, Jaeger, C-151/02, Recueil, s. I-8389, bod 70).
- 41 Jak již Soudní dvůr rozhodl, s ohledem na hlavní cíl směrnice 93/104, jehož účelem je účinně chránit bezpečnost a zdraví pracovníků, musí být každému pracovníkovi poskytnuty přiměřené doby odpočinku, které nejen že musí být efektivní tím, že dotčené osobě umožní zotavit se z únavy vyvolané prací, nýbrž musí mít i preventivní povahu tím, že v co největší možné míře snižují nebezpečí zhoršení bezpečnosti a zdraví pracovníků, které může spočívat v nahromadění pracovních dob bez nezbytné doby odpočinku (rozsudek Jaeger, uvedený výše, bod 92).
- 42 Členský stát, který ve vnitrostátním opatření provádějícím směrnicí 93/104 stanoví, že pracovníkům budou poskytnuta tato práva na odpočinek a který nicméně v pokynech o výkonu těchto práv adresovaných zaměstnavatelům a pracovníkům uvádí, že zaměstnavatel nemusí zajistit, že pracovníci skutečně těchto práv využijí, nezajišťuje ani dodržení minimálních požadavků obsažených v člácích 3 a 5 uvedené směrnice, ani hlavní cíl této směrnice.

- 43 Jak správně uvedla generální advokátka v bodě 67 svého stanoviska a jak ostatně Komise na jednání připustila, dodržování povinností stanovených směrnicí 93/104 nemůže zpravidla jít až tak daleko, že by na zaměstnavatelích bylo vyžadováno, aby svým pracovníkům uložili skutečné vybírání si doby odpočinku, na které mají nárok. Odpovědnost zaměstnavatelů týkající se dodržování dob odpočinku stanovených uvedenou směrnicí nemůže být totiž neomezená.
- 44 V projednávaném případě však mohou pokyny tím, že omezují povinnosti zaměstnavatelů týkající se práva pracovníků skutečně si vybrat minimální doby odpočinku stanovené v bodech 3 a 5 směrnice 93/104 a zejména tím, že dávají najevo, že zaměstnavatelé sice nesmí zabránit tomu, aby si pracovníci tyto doby odpočinku vybrali, nicméně že se nemusí postarat o to, že pracovníci jsou skutečně schopni tohoto práva využít, jednoznačně zbavují práva poskytnutá články 3 a 5 uvedené směrnice jejich podstaty a nejsou v souladu s cílem této směrnice, podle kterého jsou minimální doby odpočinku nezbytné pro ochranu bezpečnosti a zdraví pracovníků (viz v tomto smyslu, rozsudek BECTU, uvedený výše, bod 49).
- 45 Co se týče argumentu Spojeného království, podle kterého ze samotného znění směrnice 93/104 vyplývá, že existuje jasný rozdíl mezi články 3, 4, 5 a 7 této směrnice, které se týkají práv jednotlivých pracovníků a stanoví pouhá oprávnění a články 6 a 8 této směrnice, které jednoznačně stanoví povinnost spočívající v dosažení určitého výsledku, pokud jde o omezení pracovní doby, stačí poukázat na to, že tento výklad není potvrzen ani jednotlivými jazykovými verzemi této směrnice, ani judikaturou Soudního dvora k této směrnici, ani jejím cílem a povahou v ní stanovených práv na doby odpočinku.

- 46 Pokud jde totiž o čl. 7 odst. 1 směrnice 93/104, který ve stejném znění jako články 3 a 5 této směrnice stanoví, že členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby každý pracovník „měl nárok“ na placenou dovolenou za kalendářní rok v trvání nejméně čtyř týdnů, Soudní dvůr rovněž rozhodl v bodě 44 svého výše uvedeného rozsudku BECTU, že podle tohoto ustanovení musí mít pracovník nárok na skutečnou dobu odpočinku v zájmu účinné ochrany jeho bezpečnosti a jeho zdraví.
- 47 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba dospět k závěru, že Spojené království Velké Británie a Severního Irska tím, že na pracovníky, jejichž pracovní doba se částečně neměří nebo není předem určena nebo si ji může určit pracovník sám, použilo odchylku stanovenou v čl. 17 odst. 1 směrnice 93/104 a tím, že nepřijalo opatření nezbytná k provedení práv pracovníků na doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu, nesplnilo povinnosti, které pro ně vyplývají z čl. 17 odst. 1, 3 a 5 této směrnice.

K nákladům řízení

- 48 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a Spojené království nemělo ve věci úspěch, je namísto posledně uvedenému uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

- 1) Spojené království Velké Británie a Severního Irska tím, že na pracovníky, jejichž pracovní doba se částečně neměří nebo není předem určena nebo si ji může určit pracovník sám, použilo odchylku stanovenou v čl. 17 odst. 1 směrnice Rady 93/104/ES ze dne 23. listopadu 1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/34/ES ze dne 22. června 2000, a tím, že nepřijalo opatření nezbytná k provedení práv pracovníků na doby denního odpočinku a odpočinku v týdnu, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z čl. 17 odst. 1, 3 a 5 této směrnice.**

- 2) Spojenému království Velké Británie a Severního Irska se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Podpisy.